

การตรวจสอบเอกสาร

ในบทนี้ จะได้กล่าวถึงแนวความคิดโดยทั่ว ๆ ไปที่เกี่ยวกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนรูปแบบจำลอง เพื่อเป็นกรอบของการศึกษา

2.1 อิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

คนที่มียุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจที่ดีย่อมง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้ดีกว่าคนที่มียุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจที่ไม่ดี เนื่องจากมีความง่ายต่อการเข้าถึงต่อการให้บริการนั้น Patel et. al. (1970) พบว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความแตกต่างในด้านการวางแผนงานฟาร์มอย่างมีนัยสำคัญเชิงทางสถิติ ($p < 0.01$) โดยพบว่าเกษตรกรที่มีการวางแผนฟาร์มมียุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่มีการวางแผนงานฟาร์มกับเกษตรกรที่ไม่ได้มีการวางแผนงานฟาร์มคือ 34.91 และ 24.06 ตามลำดับ Sinha et. al. (1980) ได้พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเชิงทางสถิติในทำนองเดียวกัน โดยพบว่า เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดพันธุ์ลูกผสมและเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดพันธุ์พื้นเมือง มีคะแนนสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเฉลี่ย 23.46 และ 17.95 ตามลำดับ

Ashby (1982) ได้ทำการศึกษาเรื่อง เทคโนโลยีที่เหมาะสม ก็พบว่าเกษตรกรที่มีเนื้อที่ถือครองขนาดใหญ่ ได้ยอมรับการปลูกข้าวและข้าวโพดพันธุ์ดี ในเวลาที่รวดเร็วกว่าเกษตรกรที่มีเนื้อที่ถือครองขนาดเล็ก

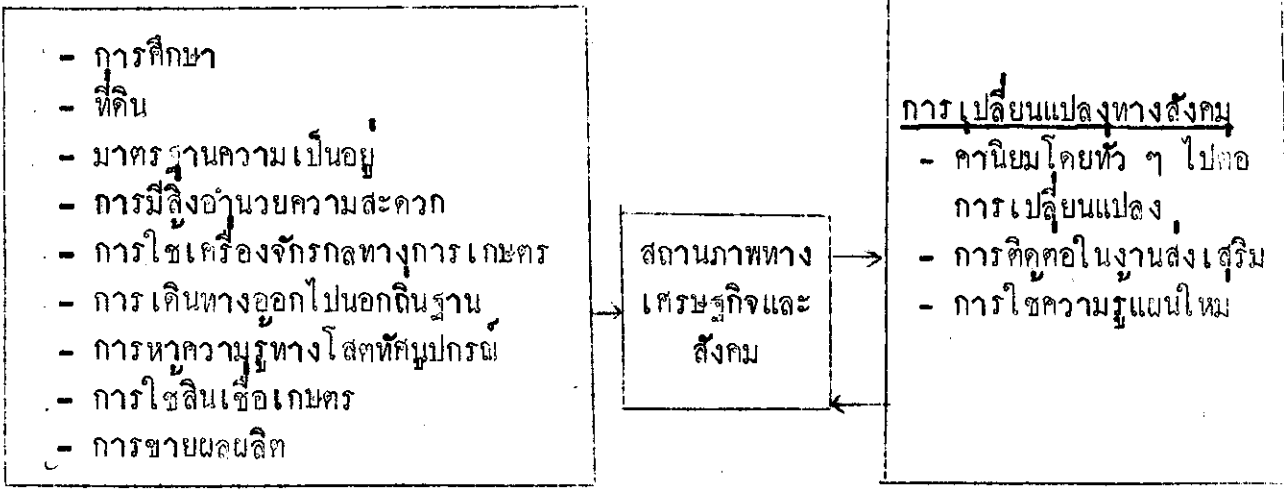
Pachico et. al. (1983) ศึกษาเรื่อง ขั้นตอนในการส่งผ่าน เทคโนโลยีไปสู่เกษตรกรยากจน พบว่าเกษตรกรที่มีเนื้อที่ถือครองขนาดใหญ่ได้ยอมรับความรู้ทางวิชาการสมัยใหม่ได้เร็วกว่า เกษตรกรที่มีเนื้อที่ถือครองขนาดเล็ก นอกจากนี้ยังได้พบอีกว่าเกษตรกรที่มีเนื้อที่ถือครองขนาดใหญ่ได้มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากกว่าเกษตรกรที่มีเนื้อที่ถือครองขนาดเล็ก

2.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรไทย

บุญฤทธิ์ (2520) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ปัญหาโครงสร้างของสถาบันเกษตรกรในประเทศไทย" ได้พบว่า ในปี 2516 เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกรมีเนื้อที่เพาะปลูกโดยเฉลี่ยครัวเรือนละประมาณ 30 ไร่ ในขณะที่เกษตรกรทั่วประเทศมีเนื้อที่เพาะปลูกโดยเฉลี่ยในปี 2516 เพียง 16 ไร่ และในปี 2518 เพียง 14.7 ไร่ต่อครัวเรือน นอกจากนี้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรคัดเลือกลูกค้ามาจากเกษตรกรที่มีรายได้สูง ซึ่งก็อาจหมายความว่าเกษตรกรที่มีฐานะต่ำไม่อาจได้รับบริการหรือไม่สนใจที่จะรับบริการจากสถาบันเกษตรกรทั้ง 3 แห่งนี้ นอกจากนี้ ยังพบอีกด้วยว่าเกษตรกรที่เข้าเป็นสมาชิกของสถาบันเกษตรกร มีฐานะดีกว่าเกษตรกรโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของเนื้อที่ถือครอง นอกจากนี้แล้ว กลุ่มลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้รับสินเชื่อเกษตรถึง 4,069 บาท เมื่อเปรียบเทียบกับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่ได้รับสินเชื่อการเกษตรต่อหัวเพียง 2,282 บาท

2.3 ขอบเขตการวิจัย

เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการศึกษาในด้านสังคมศาสตร์ ซึ่งมีตัวแปรมากมายที่ยากต่อการควบคุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแปรที่เกี่ยวกับลักษณะทางคุณภาพ ดังนั้น เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ จึงได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยออกมาในลักษณะของรูปแบบจำลอง ดังนี้

ภาพที่ 2.1 รูปแบบจำลองของปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ภาพที่ 2.1 แสดงให้เห็นถึงปัจจัยต่าง ๆ 9 ลักษณะที่เป็นองค์ประกอบ
ของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้อาจมีความสัมพันธ์
ต่อสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และในขณะเดียวกัน สถานภาพทางเศรษฐกิจ
และสังคมก็อาจมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในบางลักษณะ ซึ่งในการ
วิจัยนี้ ได้ใช้คานิยมโดยทั่ว ๆ ไปต่อการเปลี่ยนแปลง การติดต่อในงานส่งเสริม
และการใช้ความรู้แบบใหม่ เป็นตัวบ่งชี้
